

ผลกระทบของระบบ 2 ต่อการพัฒนาาระบบประชาธิปไตยของไทย

พ.ศ. 2475-2527

นายทวีพงศ์ แสงสุวรรณ

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสต์มหาบัณฑิต

ภาควิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2530

ISBN 974-568-319-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

013029

I 10299683

THE IMPACT OF BICAMERAL SYSTEM ON THE DEVELOPMENT
OF THAI DEMOCRACY: A.D. 1932-1984

Mr. Tweepong Saengsuwan

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Government

Graduate School

Chulalongkorn University

1987

ISBN 974-568-319-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลกระทบของระบบ 2 สัปดาห์การพัฒนาาระบบประจำปีโดยของไทย
พ.ศ. 2475-2527

โดย นายทวีพงศ์ แสงสุวรรณ

ภาควิชา การปกครอง

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ พงศ์เพ็ญ ศักุณตารักษ์

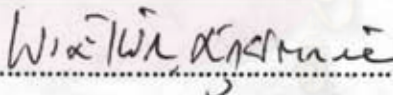

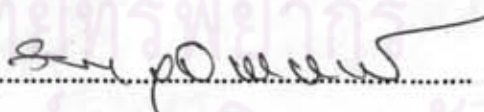
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. ทวาร วีรารักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ จรุญ สุภาพ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ พงศ์เพ็ญ ศักุณตารักษ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. วิทยา สุจริตธนารักษ์)

ทวิพงศ์ แสงสุวรรณ : ผลกระทบของระบบ 2 สภาต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยของไทย พ.ศ. 2475-2527 (THE IMPACT OF BICAMERAL SYSTEM ON THE DEVELOPMENT OF THAI DEMOCRACY: A.D. 1932-1984) อ.ที่ปรึกษา : รศ. พงศ์เจริญ ศุภนตาภัย, 287 หน้า.

ระบบ 2 สภาถูกนำมาใช้ในระบบการเมืองไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2475 ด้วยจุดมุ่งหมายให้สภาที่ 2 หรือสภาผู้แทนราษฎรทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง ช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย กับทั้งช่วยประคับประคองให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยที่อยู่ในขั้นแรกเริ่มสามารถวางรากฐานและดำเนินไปด้วยความราบรื่น แต่จากบทพิสูจน์อันยาวนานตั้งแต่บัดนั้น จวบจนปัจจุบันนี้สภาที่ 2 หรือสภาผู้แทนราษฎร กลับเป็นเครื่องมือฐานอำนาจของรัฐบาล มิได้ทำหน้าที่สมฐานะของการเป็นสภาผู้แทนราษฎรและเหตุผล และระบบ 2 สภาไม่สามารถสร้างรากฐานและพัฒนาระบบการปกครองของไทยไปสู่ระบอบประชาธิปไตยได้

วิทยานิพนธ์นี้มีความประสงค์ที่จะศึกษาถึงวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการนำระบบ 2 สภามาใช้ ตลอดจนผลกระทบของระบบ 2 สภาที่มีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2475-2527 โดยเริ่มศึกษาความเป็นมาของระบบ 2 สภา และโครงสร้างอำนาจ บทบาทและพฤติกรรมของสภาที่ 2 หรือสภาผู้แทนราษฎรตลอดทั้งสภาพการเมืองภายใต้ระบบ 2 สภาในแต่ละช่วงระยะเวลาของรัฐธรรมนูญที่ใช้ระบบ 2 สภา และท้ายที่สุดจะได้ศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบของระบบ 2 สภาที่มีต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย

ผลการศึกษาพบว่าระบบ 2 สภาถูกนำมาใช้เพื่อเป็นเครื่องมือทางการเมืองในการรักษาอำนาจและสถานะภาพของผู้นำทางการเมืองกลุ่มข้าราชการประจำ (ทหาร) โดยมีสภาผู้แทนราษฎร (สภาที่ 2) หรือสภาแต่งตั้งทั้งในรูปของสมาชิกประเภทที่ 2 วุฒิสภาเป็นฐานอำนาจ นอกจากนี้ระบบ 2 สภายังเปิดทางให้ฝ่ายข้าราชการประจำใช้อำนาจปกครองร่วมกับประชาชนอันนำไปสู่การปกครองระบอบ "กึ่งประชาธิปไตย" ด้วยเหตุนี้ภายใต้ระบบ 2 สภา ระบอบประชาธิปไตยจึงไม่อาจหยั่งรากและพัฒนาได้ตลอด 52 ปีที่ผ่านมา

เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการใช้ระบบ 2 สภา เป็นเรื่องของเหตุผลทางการเมือง การพิจารณาปัญหาของระบบ 2 สภา หรือการพัฒนาส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยจึงไม่อาจพิจารณาบนหลักการเชิงวิชาการแต่เพียงอย่างเดียว แต่ต้องควบคู่กับข้อเท็จจริงและเหตุผลทางการเมือง ซึ่งการแก้ปัญหาดังกล่าวจะเป็นจริงได้เพียงใดต้องขึ้นอยู่กับความจริงใจ การเสียสละผลประโยชน์ทางการเมืองของผู้นำปกครองทางการเมือง เป็นสำคัญ

ภาควิชา ..... การปกครอง
สาขาวิชา ..... การปกครอง
ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

TWEEPONG SAENGSUWAN : THE IMPACT OF BICAMERAL SYSTEM ON THE DEVELOPMENT OF THAI DEMOCRACY: A.D. 1932-1984. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. PONGPEN SAKUNTAPHAI, Gov. D. 287 PP.

A bicameral system was introduced to the Thai political system in the year 1932 with a view to encourage the Senate to act as a counselling body to the House of Representatives in accomplishing its tasks as well as in helping stabilize a democratic regime which was at an adoption stage. Ever since, the Senate has proved to be just an apparatus for the government in maintaining their power; it has not properly performed its duties as it should have acted and thus could not develop and led the Thai governing system to democracy.

This thesis aims at studying real objectives of the adoption and maintenance of the bicameral system and also its impacts on the democratic system of Thailand during 1932-1984. It examines the background of the bicameral system as well as its structure, power, role and political circumstances under this system during each constitutional period. Later on, the study focusses on the analysis of the impact of the bicameral system on the development of democracy.

The study found that the bicameral system has, in fact, served as a political apparatus in maintaining power and privileges for the leaders of political cliques (military). In this way, the Senators were appointed by people in power in the forms of either the 2nd category member or Senators. Besides, the system itself has allowed the permanent government officials to exercise their power together with the people, which has led to the "semi-democracy" system. With all these reasons, democracy under the bicameral system has not been able to establish and develop throughout the whole 52 years (1932-1984).

Since the objective of utilizing the bicameral system is political ones, the problems of this system or, in other words, the development and strengthening of democracy can not be judged on only a technical principle. They should be considered together with the facts and reasons in political terms. Thus, how far this solution could be put into practice depends very much on the political leaders' sincerity and their dedication.

ภาควิชา ..... การปกครอง .....
สาขาวิชา ..... การปกครอง .....
ปีการศึกษา ..... 2530 .....

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
๑

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ที่ท่านกำลังอ่านอยู่ฉบับนี้ สำเร็จเป็นรูปเล่มปรากฏต่อสาธารณชนได้ ก็ด้วยน้ำใจและความอนุเคราะห์ของผู้มีอุปการะคุณหลาย ๆ ท่าน

ท่านแรก รองศาสตราจารย์ พงศ์เทัญ คัญตารักษ์ ผู้เริ่มต้นจุดประกายแห่ง ความสำเร็จของวันนี้ โดยการรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งนอกจากจะให้ความ กรุณาในการชี้แนะ ชี้นำแนวทางการทำวิทยานิพนธ์ตั้งแต่เริ่มแรกจนเสร็จสิ้นกระบวนการ เียงวิลาการในฐานะเช่นศิษย์-อาจารย์โดยทั่ว ๆ ไปแล้ว ยังมีเมตตาให้การอบรม สั่งสอน ให้ผู้เขียนได้รู้ซึ่งถึงคุณค่าของวิลาการและความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะของนักวิลาการที่ ว่า "ความถูกต้อง ความเป็นเลิศทางวิลาการ บ่มอยู่เหนือข้ออ้าง ข้อจำกัดและเหตุผล ล้วนตัว" กับทั้งทำให้ผู้เขียนได้ขบคิดเกี่ยวกับประสบการณ์ชีวิตซึ่งดำรงอยู่และ เป็นสิ่งที่สังคม บอมรับว่า "ความสำเร็จเป็นเครื่องวัดที่ดีที่สุดในการตีราคาของบุคคลให้คุณค่า ในความเป็น มนุษย์ แม้ว่าผลแห่งความสำเร็จดังกล่าวจะอยู่บนพื้นฐานตามหลักศีลธรรม ความถูกต้อง หรือวิถีทางของการผจญ ฉ้อฉล ผิดทำนองคลองธรรมก็ตาม"

ท่านต่อมา ศาสตราจารย์ จรูญ สุภาพ และรองศาสตราจารย์ ดร. วิทยา ลุจรัตนารักษ์ ผู้ซึ่งให้ความเมตตาแก่ผู้เขียนมาโดยตลอดอย่าง เล่มอต้นเล่มอปลาย ซึ่ง นอกจากจะให้คำแนะนำข้อคิดบางประการ อันมีผลต่อความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว ยังให้ความห่วงใย และใส่ใจในความก้าวหน้าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้อยู่เสมอ นอกเหนือ ไปจากภาระหน้าที่ในฐานะของประธานและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ผู้เขียนรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตา ความเอื้ออารีที่ได้รับจากคณาจารย์ทั้ง 3 ท่าน ที่ได้กล่าวนามข้างต้น และขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณท่านอดีตอธิบดีกรมการปกครอง (คุณฉลอง กัลยาณมิตร) ท่าน อธิบดีกรมการปกครองคนปัจจุบัน (คุณแอนก สิทธิประศาสน์) คุณพงศ์โพยม วา ศักดิ์ และ ข้าราชการกรมการปกครองอีกหลาย ๆ ท่าน ที่พยายามเข้าใจผู้เขียนบนพื้นฐานของความ เมตตา และให้โอกาสในวันเริ่มจนกระทั่งได้มีในวันนี้ ทั้งขอขอบพระคุณคุณพ่อโกวิท รามบุญ คุณอา วชิร บุญญสังข์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้เขียนเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณคุณประเสริฐ ปัทมะสุคนธ์ อดีตเลขาธิการรัฐสภาที่กรุณาใช้เวลาอันมีค่าให้ผู้เขียนมีโอกาสสัมภาษณ์ ด้วยความรู้สึกขอบคุณและเป็นกันเองตลอดช่วงเวลาของการสนทนา ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยจงบันดาลให้ดวงวิญญาณของท่านมีความสุขอันเิบเกววมล้ำราอยู่ในกุศลผลบุญในสัมปรายภพเทอญ

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดสำนักงานเลขาธิการรัฐสภาและกองการประชุม ที่ให้ความอนุเคราะห์เอกสารสำคัญ ๆ และความสะดวกในการค้นคว้าตลอดมา

ขอขอบคุณ คุณเยาวนุช วิทยาภรณ์ (ข้าราชการกรมบัญชีกลาง) ที่กรุณาใช้เวลาพักผ่อนอันมีค่า เพื่อช่วยเหลือให้กระบวนการจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปโดยเรียบร้อย

ที่สุดเหนือคำขอบคุณใด ๆ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะไม่สำเร็จขึ้นได้เลย หากปราศจากซึ่งบิดา มารดา พรหมอันประเสริฐ ผู้เป็นปฐมครู ผู้ให้การเลี้ยงดู ศึกษา อบรม และหล่อหลอมให้ผู้เขียนได้มีกำลังกาย กำลังปัญญา และกำลังใจอันมั่นคงที่จะฟันฝ่าอุปสรรคนานาประการเพื่อสรรค์สร้างงานเขียนชิ้นนี้จนสำเร็จลุล่วง

คุณค่า ความดีของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้หากยังพอมีอยู่บ้างผู้เขียนขอมอบไว้แต่ บิดา มารดา ผู้มีอุปการะคุณ และกัลยาณมิตรทุก ๆ ท่านที่มีส่วนสร้างสรรค์ผลงานชิ้นนี้ไว้ร่วมกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
ทวิพงศ์ แสงสุวรรณ
กันยายน 2530
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
บทที่	
1 บทนำ	1
สภาพทั่วไปและความสำคัญของปัญหา	1
ปัญหาของการวิจัย	5
สมมติฐานในการวิจัย	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
แนวความคิดที่ใช้อยู่ในการศึกษา	6
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	20
ขอบเขตและวิธีการศึกษา	23
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	25
2 ความเป็นมาของระบบ 2 สภาในประเทศไทย	26
ความเป็นมาของระบบ 2 สภาภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2475	27
ความเป็นมาของระบบ 2 สภาภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2489	34
ความเป็นมาของระบบ 2 สภาภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2490 (ฉบับชั่วคราว)	38
ความเป็นมาของระบบ 2 สภาภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2492	43
ความเป็นมาของระบบ 2 สภาภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2495	50

บทที่

ความเป็นมาของระบบ 2 สภาภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับวันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2511	55
ความเป็นมาของระบบ 2 สภาภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2517	62
ความเป็นมาของระบบ 2 สภาภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2521	70
ความเป็นมาของระบบ 2 สภาภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2521 (ภายใต้บทเฉพาะกาล)	78
3 องค์ประกอบ อำนาจ บทบาทและพฤติกรรมของสมาชิกรัฐสภาประเภทแต่งตั้ง ในระบบสองสภา	83
องค์ประกอบ อำนาจ บทบาทและพฤติกรรมทางการเมืองของสมาชิก ประเภทที่ 2 ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2475 ..	87
องค์ประกอบ อำนาจ บทบาทและพฤติกรรมทางการเมืองของวุฒิสภา ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2489	111
องค์ประกอบ อำนาจ บทบาทและพฤติกรรมทางการเมืองของวุฒิสภา ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2490 (ฉบับชั่วคราว)	123
องค์ประกอบ อำนาจ บทบาทและพฤติกรรมทางการเมืองของวุฒิสภา ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2492	139
องค์ประกอบ อำนาจ บทบาทและพฤติกรรมทางการเมืองของสมาชิก ประเภทที่ 2 ภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2495	153
องค์ประกอบ อำนาจ บทบาทและพฤติกรรมทางการเมืองของวุฒิสภา ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับวันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2511	172

องค์ประกอบ อำนาจ บทบาทและพฤติกรรมทางการเมืองของวุฒิสภา ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2517	184
องค์ประกอบ อำนาจ บทบาทและพฤติกรรมทางการเมืองของวุฒิสภา ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2521 (ภายใต้ บังคับใช้บทเฉพาะกาล 4 ปีแรก)	196
องค์ประกอบ อำนาจ บทบาทและพฤติกรรมทางการเมืองของวุฒิสภา ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2521 (หลังสิ้นสุด บทเฉพาะกาล)	216
4 บทวิเคราะห์: ผลกระทบของระบบ 2 สภาต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตย ของไทย พ.ศ. 2475-2527	226
ในด้านความร่วมมือร่วมทางการเมืองของประชาชน	226
การผูกขาดอำนาจของชนชั้นนำ	233
ความชอบธรรมของอำนาจในการปกครอง	245
สิทธิ เสรีภาพของประชาชน	247
ความสำนึกทางการเมืองของประชาชน	256
5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	260
บรรณานุกรม	266
ประวัติผู้เขียน	287

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	อาชีพของสมาชิกประเภทที่ 2 ภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2475 แต่งตั้ง เมื่อ 9 ธันวาคม 2476	91
2	การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่ พ.ศ. 2477-2489	96
3	การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่ พ.ศ. 2477-2489 (แยกเป็นรายปี)	97
4	จำนวนกระทู้ถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่ พ.ศ. 2476-2489 ..	104
5	พฤติการณ์ขอเปิดอภิปรายทั่วไปไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายตัวหรือทั้งคณะ ตั้งแต่ พ.ศ. 2475-2489	105
6	อาชีพของสมาชิกวุฒิสภาภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2489 (ได้รับเลือกตั้ง เมื่อ 24 พฤษภาคม 2489)	115
7	การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของวุฒิสภาภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2489	118
8	อาชีพของสมาชิกวุฒิสภาภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2490 (ฉบับชั่วคราว) แต่งตั้งเมื่อ 18 พฤศจิกายน 2490	126
9	การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของวุฒิสภาภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2490 สมัยรัฐบวลนายกวง อภัยวงศ์	130
10	การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของวุฒิสภาภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2490 สมัยรัฐบวลจอมพล ป. พิบูลสงคราม	134
11	การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของวุฒิสภาภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2492 ..	147
12	อาชีพของสมาชิกประเภทที่ 2 ภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2475 แก้ไข เพิ่มเติม พ.ศ. 2495 แต่งตั้งเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2494	157

ตารางที่		หน้า
13	การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่ พ.ศ. 2495-2501	162
14	การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่ พ.ศ. 2495-2501	163
15	จำนวนกระทู้ถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่ พ.ศ. 2495-2501 ..	167
16	อาชีพของสมาชิกวุฒิสภาภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2511 แต่งตั้งเมื่อ 4 กรกฎาคม 2511	174
17	การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของวุฒิสภาภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2511	180
18	อาชีพของสมาชิกวุฒิสภาภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2517 แต่งตั้งเมื่อ 26 มกราคม 2518	187
19	การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของวุฒิสภาภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2517	192
20	อาชีพของสมาชิกวุฒิสภาภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2521 แต่งตั้งเมื่อ 22 เมษายน 2522	198
21	การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของวุฒิสภาภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2521 (ภายใต้บังคับใช้บทเฉพาะกาล)	203
22	ผลการลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายตัว 8 กระทรวง เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2525	210
23	อาชีพของสมาชิกวุฒิสภาภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2521 แต่งตั้งเมื่อ 21 เมษายน 2526	217
24	การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของวุฒิสภาภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2521 (หลังสิ้นสุดบทเฉพาะกาล)	221
25	การปฏิวัติ รัฐประหารในการเมืองไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2475-2527	234